

Federal Almanya Müzelerinde Türk Eserleri

Mehmet ÖNDER

Türk kültürü ve sanatının araştırılması ve tanıtılması konusu üzerinde durulurken, Türkiye dışında hangi ülkelerde, mahiyeti itibarıyla hangi eserlerimiz var? Herhalde bunu bilmemizde büyük yararlar vardır. Bir zamanlar Osmanlı hakimiyeti altında bulunan birçok Doğu ve Batı ülkelerinde, bu dönemlerin armağanı olan ve bir kısmı hâlâ ayakta duran mimârî eserlerimiz incelenmeğe değer, başlıbaşına bir konudur. Bunun dışında, çeşitli ülkelerin müze ve kütüphanelerinde, arşivlerinde, hatta özel koleksiyonlarında bulunan Türk kültür ve sanat eserleri, tarihî belgeler, yazma kitaplar, en azından envanterleri ile bilinmeli, bu tür araştırmalara ilim kurumlarımızca imkânlar sağlanmalıdır.

Biz bu yazımızda, Federal Almanya müzelerinde bulunan, arkeolojik eserlerin dışında, Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı devirlerini içine alan Türk eserleri üzerinde kısaca duracağız. Aslında bu eserlerin envanter kayıtlarına kadar tüm listeleri elimizde bulunmakla birlikte, bunları burada zikre lüzum görmeden, şimdilik genel bilgiler vermeyi, bir derginin havası içinde daha uygun buluyoruz. İşaret ettiğimiz müzelerin dışında, sergileme salonları veya depolarında Türk eseri bulunan müzeler de bulunabilir. Ne var ki, bir veya birkaç münferit eser, bir müzede bir koleksiyon meydana getiremiyor, bu eserler de kültür ve sanat tarihî yönünden pek önemli sayılmıyorsa, burada ayrıca zikredilmemiştir. Şimdi, Federal Almanya'da Türk eserleri bulunan müzeleri sıralayalım:

Batı Berlin

*Museum für Islamische Kunst
(Berlin-İslâm Sanatları Müzesi)*

Berlin Müzeleri İslâm Sanatları Bölümü, ilkin, İslâm Sanatı Tarihi Uzmanı *Prof. Dr. Friedrich Sarre* tarafından 1904 yılında kurulmuştur. İslâm ülkelerinden ve özel koleksiyonlarından derlenen İslâm devri müzelik eserlerinin yer aldığı bu bölüm, 1931 yılında *Prof. Dr. Ernst Kühnel*'in direktörlüğü altında Berlin'deki Pergaman Müzesi'nde yeniden düzenlenerek sergilenmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Doğu ve Batı olmak üzere Berlin ikiye bölününce, müzeler de ikiye ayrılmıştı. Çok sayıda Selçuklu ve Osmanlı devri eserlerinin bulunduğu Pergaman Müzesi Doğu Berlin'de, yine Türkiye ve İslâm Ülkelerinden derlenen eserlerin depolandığı Charlottenburg Sarayı da Batı Berlin'de kalmıştı. Batı Berlin Devlet Müzeleri idaresi, Batı Berlin'in Dahlem semtinde yeni ve modern müze binaları yaptırarak, dağıtık müzeleri bir araya topladı. İslâm devri eserleri de *Prof. Dr. Kühnel*, daha sonra *Prof. Dr. Erdmann*'in çabaları ile yeniden bir araya getirildi. Ayrı bir müzede sergilendi. "Museum für Islamische Kunst" adıyla, 11 Haziran 1971 günü ziyarete açıldı. Müzenin direktörü *Prof. Dr. Lisch*, yardımcısı *Dr. Johanna Ziek-Nissen*. Müzeyi, yeni binasında ileri bir teknik ve sergileme ile düzenlenmiş, katalogunu yayınlamışlardır.

Bugün, Berlin İslâm Sanatları Müzesi'nde, Türkiye, İran, Irak, Suriye, Mısır, Yemen, Pakis-

tan gibi memleketlere ait, halı, kumaş, yazma kitap, minyatür, çini, seramik, cam, maden, taş, ahşap olmak üzere 638 müzeli eser sergilenmektedir. Ayrıca müze depolarında teşhir dışı bırakılmış, bini aşkın eser bulunmaktadır. Müzede sergilenen eserler arasında, 1 yazma Kur'an, 2 ferman, 25 seramik ve porselen, 12 halı, 1 kumaş olmak üzere, 41 Türk eseri yer almaktadır. Bunlar, XV. yüzyıldan, XVIII. yüzyıl sonlarına kadar Osmanlı devri eserleridir. Özellikle, XVI. yüzyılda İstanbul'da yazılmış ve Sultan Selim II Türbesine vakfedilmiş, (51 x 37) cm. boyutundaki, tezhipli bir Kur'an-ı Kerim, Müzenin şaheserleri arasında sayılmaktadır. Ayrıca, 3,5 metre uzunluğunda ve 62 cm. eninde ipek kâğıda yazılmış Sultan Ahmed I'e ait 1614 tarihli, tuğralı bir fermanla, Sultan Mehmed III'e ait bir ferman, XV. yüzyıl bir Uşak halısı ile, XVIII. yüzyıl bir Gördes seccadesi, Müzenin göz alıcı, değerli eserleri arasındadır. Müze'deki önemli bir koleksiyon da İznik işi seramiklerdir. En eskisi, XV. yüzyıl sonlarında yapılan kandil, vazo, tabak gibi bu çini eserler arasında 30 cm. yüksekliğindeki bir kandil başta gelir. XVI. yüzyılda İznik'te yapılan bu kandilin ejder şeklinde üç kulpu vardır. Kandilin dış yüzeyi, krem rengi zemin üzerine, Türk mavisi, mor ve siyah renk motiflerle süslenmiştir. Kandilin çanak kısmındaki altı köşeli madalyonları üzerinde (Allah-Muhammed) yazıları okunmaktadır. Buna benzer, İznik işi cami kandilleri, İstanbul Topkapı Müzesinde de görülür.

Berlin İslâm Sanatları Müzesinde önemli bir eser de XVI. yüzyılda İznik'te yapılmış çini tabaktır. Tabağın iç yüzü, mavi, mor, siyah renkli çiçekli dolgularla süslenmiştir. Tabak, natürmort bir tabloyu andırmaktadır. Çini eserler arasında, birkaç tane de Kütahya porseleni vardır.

Müzede sergilenen Türk eserleri dışında müze deposunda halı, minyatür, çini, yazma eser gibi Osmanlı devirlerine ait sergilenmeyen ve etüdlük olarak korunan bir miktar eşya daha bulunmaktadır.

Museum für Völkerkunde—Etnoğrafya Müzesi

Batı Berlin-Museum für Völkerkunde (Etnoğrafya Müzesi), Türkiye bölümünde de Türk Halk Sanatlarına ilişkin eşyalarla Anadolu'dan derlenen davul, zurna, kaval, ut, cura, kanun, tambur, zil, dümbelek gibi müzik âletleri sergilenmektedir.

Düsseldorf

Hetjens Museum

Federal Almanya Düsseldorf şehrindeki Hetjens Müzesi, özellikle Türk ve İran seramikleri koleksiyonları yönünden Avrupa'nın en zengin müzeleri arasında yerini alır. Türk seramikleri bölü-

mü, Anadolu Selçukluları devri ile başlar, Osmanlı devrine ulaşarak İznik, Kütahya ve Çanakkale çini işçiliğinden değişik örnekler verir.

Müzede sergilenen Anadolu Selçuklularına ait, (88 x 23 cm.) boyutundaki 2 parça, dikdörtgen şeklinde bir çini kitâbe'nin, Konya'da Selçuklu Sultanları Türbesindeki çinili sandukalardan birine ait olduğu, 1907 yılında müze'ye girdiği envanter kayıtlarından anlaşılmaktadır. Mor zemin üzerine kabartma süslü yazılı bu kitâbenin *Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubad I*'in sandukasından sökülüp götürüldüğü sanılmaktadır. Kitâbe'nin diğer parçası bugün yerinde durmaktadır.

Hetjens Müzesindeki İznik çinileri iki bölüme ayrılmıştır. İlk bölüm, onaltıncı yüzyıldan, onyedinci yüzyıl sonlarına kadar, çoğu 25 x 25 cm. boyutlu kareler şeklinde İznik duvar çinileridir. Mavi, yeşil, kırmızı renkli karanfil, lâle, menekşe, sümbül motifleriyle süslü İznik duvar çinileri, koleksiyonda ayrı ayrı desenedir. Sayıları yüzü aşkın bu çinilerin hemen yanbaşında, onsekizinci yüzyıldan itibaren Kütahya çinileri yer almaktadır.

İznik porselenleri tabak, kâse, ibrik, sürâhi v.s. olmak üzere, onaltıncı yüzyıldan, onsekizinci yüzyıla kadar zengin bir form özelliği göstermektedir. Onsekizinci yüzyıldan sonra Kütahya çini kap-kacağı, elliye yakın örnekle koleksiyonu bütünlemektedir. Bu örnekler arasında tabaklar, su kapları, sürâhiler, vâzolar, kâseler, kahve kutuları, mataralar, divitler gibi malzemeler vardır.

Müzede Türk çinilerinin önemli bir yönü de, koleksiyona Çanakkale seramiğinin de eklenmiş olmasıdır. Batı müzelerinde Çanakkale seramik eserleri, daha çok Londra'daki (*Victoria and Albert Museum*) Çanakkale işi seramikler olarak bilinmektedir. Oysa ki, Hetjens Müzesinde, onsekizinci ve ondokuzuncu yüzyıllarda Çanakkale'de yapılmış çini eserler çok sayıda yer almaktadır. Özellikle gül desenli Çanakkale tabakları ve şerbetlikleri önemlidir.

Kunstmuseum

Düsseldorf-Kunstmuseum koleksiyonları arasında sergilenen ve depolarda korunan XVII. yüzyıllara ait birkaç parça Osmanlı derisi halısı, ayrıca, Osmanlı devri Balkan Türklerine ait deri v. bakır işleri, bazı etnoğrafik eser bulunmaktadır.

Karlsruhe

Badisches Landesmuseum

Osmanlıların, ikinci defa Viyana'yı kuşatmaları büyük bir bozgunla sonuçlanınca, tehlikeyi sezen bazı Avrupa devletleri kendilerini yenilemek ve Türkleri Avrupa'dan çıkarmak üzere kutsal ittifak kurmuşlar, birkaç koldan Osmanlılar üzerine yürümüşlerdi. Osmanlılar Budin'de, Moğaç'ta ye-

nilgiye uğruyorlardı. Sultan Ahmed Osmanlı tahtına oturduğu 1691 yılında, Osmanlılar Belgrad'ı geri almışlardı. Ordunun başında serasker Fazıl Mustafa Paşa vardı, sadrazamlığa getirildi. Sadrazam *Fazıl Mustafa Paşa*, orduya yeni bir düzen vererek Avusturyalılar üzerine yürümeye karar verdi. Varadin yakınlarındaki *Salankemen*'e geldiği sırada, Alman-Baden margravı (eyâlet kontu) *Prens Ludwig (Louis)*'nin yüzbin kişilik ordusuyla karşılaştı. İki ordu arasında, 20 Ağustos 1691 pazar günü çetin bir savaş oldu. Bu savaşta *Fazıl Mustafa Paşa*, ordunun cesaretini artırmak için atına atlayarak ön saflarda çarpışmaya girdi. Ne yazık ki, alına isabet eden bir kurşunla şehit düştü. Sadrazam'ın atından yuvarlanarak yere düştüğünü gören sipahiler, savaşı bırakarak geri çekilmeye başladılar. Fazıl Mustafa Paşa'nın safında, savaşa katılan *Koca Halil Paşa* ile *Küçük Cafer Paşa*, herhangi bir bozgunu önlemek amacıyla, kuvvetleri toplayarak savaş alanını terkettiler, Belgrad'a döndüler. Osmanlı ordusunun bir kısım cephanesiyle, bir miktar hazine eşyası *Prens Ludwig*'in eline geçti. O da savaş alanını terkedererek, zafer şenlikleri arasında Baden eyâletine girdi.

Prens Ludwig, ümit etmediği bu zaferden sonra (*Türkenlouis*) diye tanındı. Savaşta eline geçen silâh ve eşyaları, sarayında sakladı. Daha sonra bu eserlerden bir kısmı, bugün Almanya'daki Karlsruhe Müzesi (*Badisches Landesmuseum-Karlsruhe*)nde sergilendi.

Müzenin üst katında, bugün (*Türkenlouis*) adıyla büyük bir salon vardır. bu salonda, *Salankemen* savaşı galibi, Baden eyâlet kontu *Prens Ludwig Wilhelm*'e ait eşya ve belgelerle, bu savaşta Türklerden alınan bazı ganimet eserleri sergilenmektedir. Bunlar arasında:

Üzerinde bir hilâl, sekiz köşeli bir yıldız, bir el ve zülfikâr'a benzer, çatal bir kılıç resmi bulunan kırmızı atlastan Osmanlı sancağı,

1 m. uzunluğunda bir tuğ ve işlemeli miğfer,

Üzerinde Sultan Mehmed IV tuğralı bir madalyon bulunan yeniçeri ağası Rodoslu Mustafa Ağa'ya ait, 1682 tarihli bir zırh,

İşleme sorguçlu, bir yeniçeriye ait keçe üsküf, İşleme madalyonlarla süslü ve sırmalı, dört eğer ve koşum takımı,

Kabza ve kınları değerli taşlarla süslü kılıç, meç ve hançerler,

Sapı işlemeli savaş baltaları, değerli taşlarla süslü topuzlar, söğüt ağacından ibrişim sarmalı kalkanlar, işlemeli okluklar, yaylar ve okları,

17 nci yüzyıla ait Anadolu seccadeleri, kumaşlar, örtüler, yazma Kur'an ve divânlar, Sultan Mehmed III'ü tasvir eden bir minyatür özellikle dikkati çekmektedir.

Karlsruhe Müzesinde Osmanlı savaşlarından arta kalan yüzelliye yakın eşya envanter edilmiştir. Bu savaşlarla ilgili mektup, ferman, berat, kitap gibi yazılı belgeler ise Karlsruhe Eyâlet Kütüphanesi (*Badische Landesbibliothek*)nde korunmaktadır. Bunlar arasında, XVI. yüzyıl sonlarında hazırlanan bir yazmada (Env. Hs. 201), Sultan Mehmed III minyatürü dikkat çekicidir. Savaşlarda alınan eserlerden bir bölüm Münih, bir bölüm de Viyana ve Krakov Müzelerindedir.

Karlsruhe Müzesindeki Türk eserlerinden bir kısmının mahiyeti iyi bilinmediğinden, müze idaresinin isteği üzerine bazı eserler, yerinde tarafımızdan incelenmiş ve envanterleri yapılmıştır. Bu çalışmaları, anılarımın en zevklisi ve şerefli olarak sayarım.

Münih

1— *Bayerisches Nationalmuseum*
(Bavyera Milli Müzesi)

Federal Almanya Bavyera eyâletinin en zengin eski eser koleksiyonlarının muhafaza edildiği ve sergilendiği Bavyera Milli Müzesi (*Bayerisches Nationalmuseum*) nin bir bölümü, Osmanlı devri silâhları ve askeri malzemelerine ayrılmıştır. Bavyera Askeri Müzesi koleksiyonlarından meydana gelen bu bölümdeki eserler, Osmanlıların İkinci Viyana Seferi (1683) bozgunundan sonra Türk ordusu ile savaşlara giren Bavyera dükü Maximilian II'nin Türklerden aldığı ganimetten derlenmiştir. Osmanlı(XVII. yüzyıl) silâh ve savaş malzemesini temsil eden bu eserler arasında, sırma işlemeli atlas iki Türk çadırı ve otağı, otağ divanları, üzerleri yazılı Osmanlı sancak ve bayrakları, Osmanlı ordusuna ait süslü madeni bir kasa, kılıç, kalkan, balta ve okluklar, zırhlar, değerli taşlarla süslü tüfenk ve tabancalar, Holbein tipinde Anadolu halı ve seccadeleri bulunmaktadır.

2— *Staatliches Museum für Völkerkunde*
(Devlet Halk Sanatları Müzesi)

Münih'teki Devlet Halk Sanatları Müzesi (*Staatliches Museum für Völkerkunde*) de yine Osmanlı (XVII. yüzyıl) silâhları (Kılıç, yatağan, hançer, topuz, barutluk, kalkan v.s.) ile at eğeri ve üzengileri, koşum takımları, ayrıca halı ve kilimler, Anadolu dokuma işçiliği ile ilgili eserler sergilenmektedir. Müzede, Türk müziği enstrümanlarından bir grup eser vardır.

3— *München-Residenzmuseum*

Münih'teki eski bir Bavyera Sarayı olan *Residenzmuseum* müze olarak düzenlenmiş ve Maximilian II adına Osmanlı (XVII. yüzyıl) silâh ve savaş ganimeti olarak bir bölüm eser sergilenmiştir. Bu eserler arasında sırma deri işlemeli

at eğerleri, kılıç, yatağan, hançer gibi kesici silâhlar, ayrıca halı, çini gibi eserler bulunmaktadır.

İkinci Viyana Seferi sırasında Avusturyalıların yanında Osmanlılara karşı savaş veren Baden eyâleti dükü Ludwig Wilhelm'in 300. Doğum yıldönümü dolayısıyla 1955 yılında, Münih, Karlsruhe ve Viyana müzelerinde bulunan savaş ganimeti Osmanlı silâhları ve ordu malzemesi toplu olarak Karlsruhe-Badisches Landesmuseum'da sergilenmiştir. Sergide Osmanlılara ait 213 eser yer almıştır(1).

4— *Stadtmuseum München* (Münih Şehir Müzesi)

Münih'teki (*Bayerischen Staatsgemaldesammlung*) müzeler topluluğunun bir bölümü olan Şehir Müzesi (*Stadtmuseum*) da bir grup Türk Elişleri koleksiyonu sergilenmektedir. Bu koleksiyon, *Melek Celâl Lampe* tarafından müzeye bağışlanmıştır. Koleksiyonda XVIII. yüzyıldan günümüze kadar Türk elişleri (sırma ve ibrişim işleme çevre, yağlık, bohça, yazma, peşkir, yatak örtüsü, oya işleri, divân örtüleri v.s.) ile Türk dokumalarından biçilmiş ve işlenmiş kadın elbiseleri sergilenmektedir. İstanbul ve Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden derlenen bu koleksiyon, son devir Osmanlı halk sanatının düzenle seçilmiş bir örneği olarak önem taşır.

Münih'teki Bavyera Devlet Kitaplığı (*Baye-rische Staatsbibliothek*) Türkçe Yazmalar Bölümünde de cilt, süsleme, yazı ve minyatür sanatı yönünden değerleri bulunan yazma kitaplar vardır.

Hamburg *Museum für Kunst und Gewerbe* (Sanat ve Etnoğrafya Müzesi)

Hamburg'taki Sanat ve Etnoğrafya Müzesi (*Museum für Kunst und Gewerbe*) de İslâm Seramikleri Bölümü, İran, Mezopotamya, Türkiye gibi İslâm ülkelerinden derlenen seramik eserlerle, önemli bir koleksiyonu sergilenmektedir. İslâm seramikleri arasında XVI. yüzyıl olarak tarihlenen Osmanlı devri İznik duvar çinileri, İznik çini tabakları, maşrapalar kobalt mavisi, türkuvaz ve mor renk çiçek süslemeleri ile dikkati çeker. Hamburg Sanat ve Etnoğrafya Müzesi Doğu eserleri bölümünde ayrıca XVI. ve XVII. yüzyıl Uşak halıları geleneksel renk ve desenleri ile Müze'nin şaheserleri arasında yerini alır.

Köln *Kunstgewerbemuseum* (Sanat ve Etnoğrafya Müzesi)

Köln'deki Sanat ve Etnoğrafya Müzesi (*Kunst-*

gewerbemuseum)da Türk çini sanatından birkaç seçkin örnek bulunmakta ve sergilenmektedir. Bu örnekler arasında, İstanbul'da Piyale Paşa Camii pencere kemer dolgularına ait olduğu söylenen yarım daire biçimindeki 16 parçalık çini pano dikkati çeker. XVI. yüzyıl İznik işi bu çini panonun Paris'te Louvre Müzesi'nde, Viyana'da geleneksel Sanatlar Müzesi'nde, Doğu Berlin Pergamon Müzesi İslâm Eserleri Bölümünde, ayrıca Lizbon'da Güllenkyan Vakfı Müzesi'nde eş örnekleri bulunmaktadır. Köln-Sanat ve Etnoğrafya Müzesi'nde XVII. yüzyıl'a ait bir kaç Türk halısı sergilenmektedir.

Ingolstadt *Bayer, Armeemuseum* (Bavyera Askeri Müzesi)

Federal Almanya'nın güneyinde bulunan Ingolstadt şehrindeki Yeni Saray (*Neues Schloss*), Bavyera Askeri Müzesi olarak düzenlenmiş, Müze'nin bir bölümünde Osmanlıların İkinci Viyana Seferi bozgunundan sonra, Bavyera'lı *Max Emanuels*'le yapılan savaşlarda (1687), Osmanlı ordusundan arta kalan savaş ganimeti sergilenmiştir. Bu ganimet arasında altın sırma ve motiflerle süslü atlastan bir sadrazam çadırı, kılıç, kalkan, ok, yay, mızrak, hançer, miğfer, zırh gibi Osmanlı silâhları, at eğerleri, üzengiler bulunmaktadır. Altın ve gümüş kakmalarla süslü bu silâhlar göz kamaştırıcı bir tarih ve sanat değeri taşımaktadır. Müzede Türk halılarından da örnekler verilmektedir.

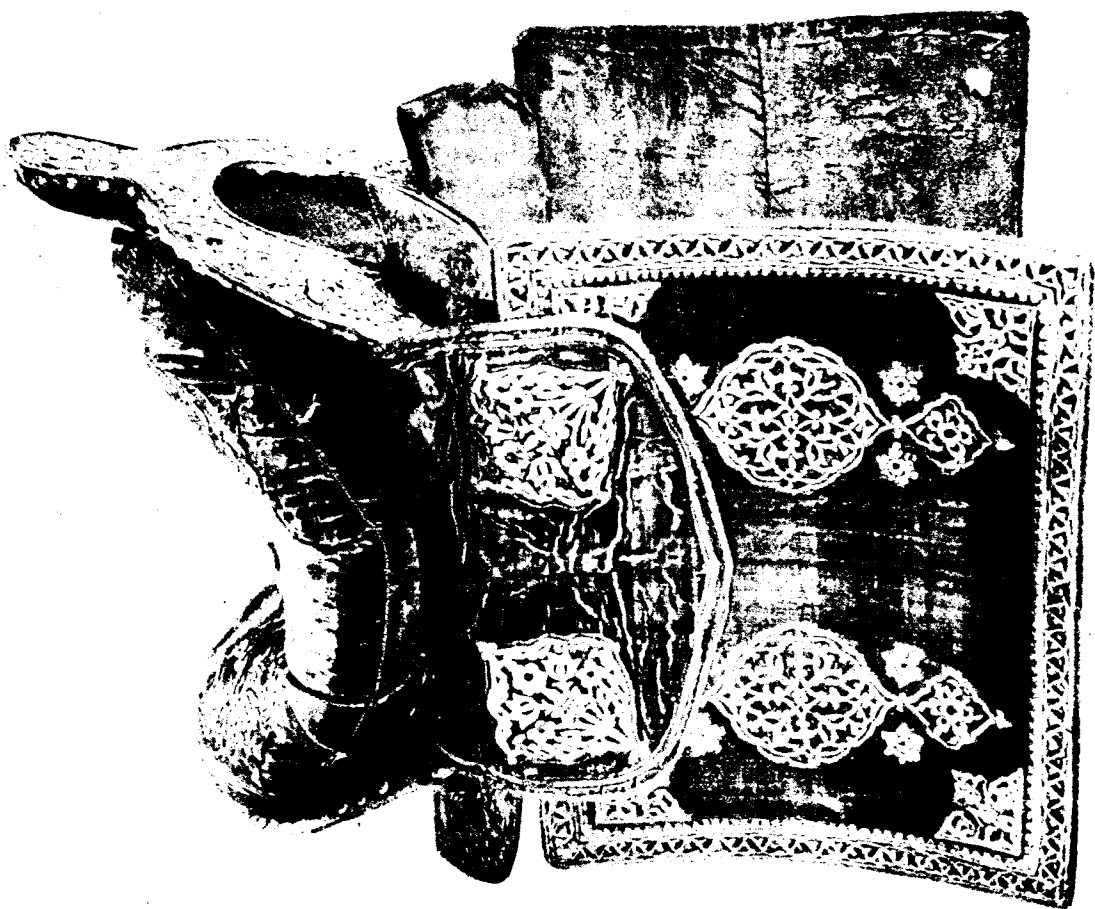
Siegburg *St. Servatius Kilisesi Hazinesi*

Köln şehri yakınındaki küçük Siegburg şehrindeki *St. Servatius Kilisesi* Hazine eserleri arasında Selçuklu devrine ait, altın telli kemhadan bir kumaş parçası bulunmaktadır. Türk kumaş sanatı yönünden ünik bir eser olan bu parça'nın XIII. yüzyıl başlarında dokunduğu sanılmaktadır. Selçuklu arması olan çiftbaşlı kartal figürleri ve rumi motiflerin süslediği kumaşın, Saray için dokunduğu ihtimali akla gelmektedir. Depolarda titizlikle korunan bu kumaş parçası, 1978 yılında tarafımızdan da görülmüş ve fotoğrafları alınmıştır.

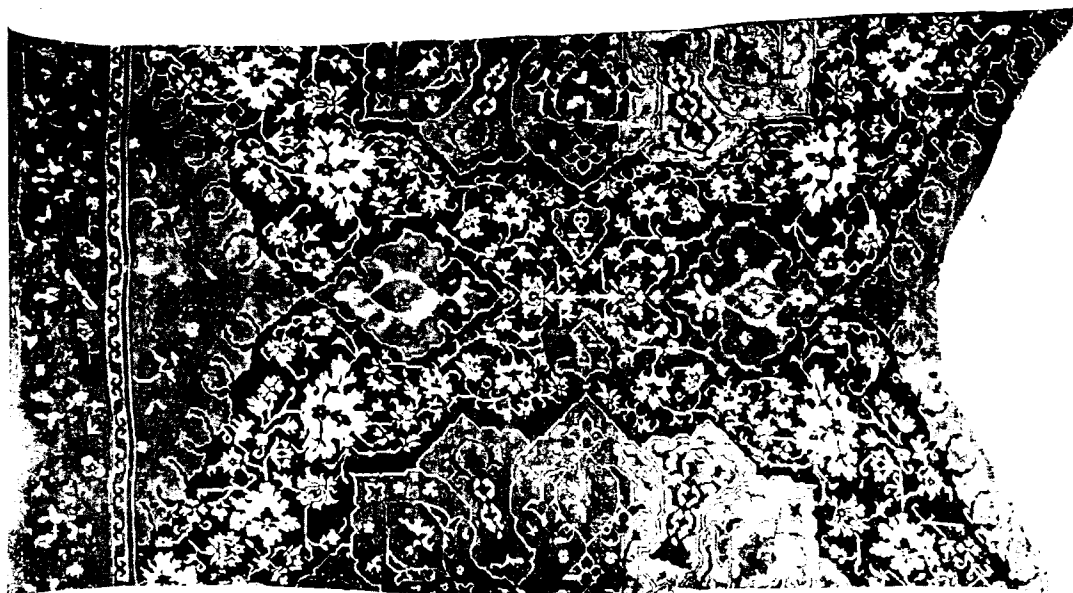
Frankfurt *Museum für Kunsthandwerk* (El Sanatları Müzesi)

Frankfurt'taki El Sanatları Müzesi (*Museum für Kunsthandwerk*) te sergilenen seramikler arasında, özellikle XVII. yüzyıl İznik yapısı çini tabak ve sürahiler, dikkati çeker. Müzede ayrıca birkaç parça Türk Halısı da bulunmaktadır.

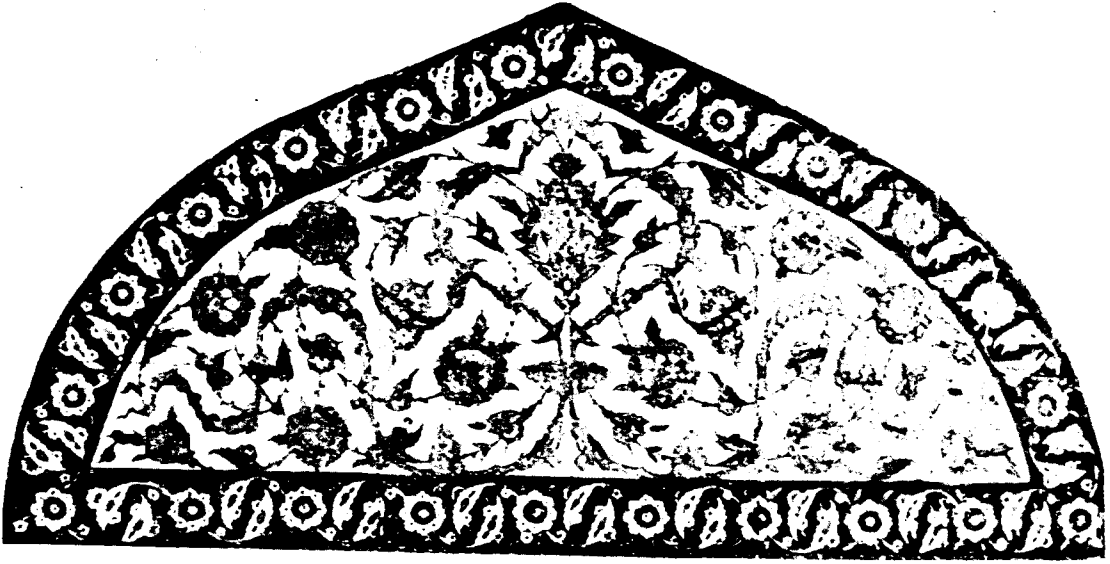

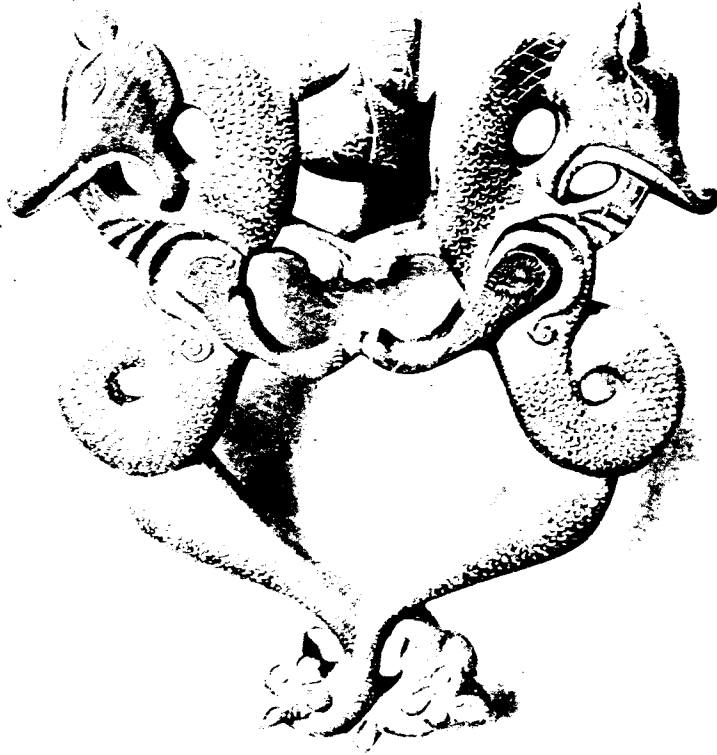
Karsruhe - Badisches Landesmuseum'da sergilenen Osmanlı (XV II. Yüzyıl) altın sırma işlemeli at egeri.

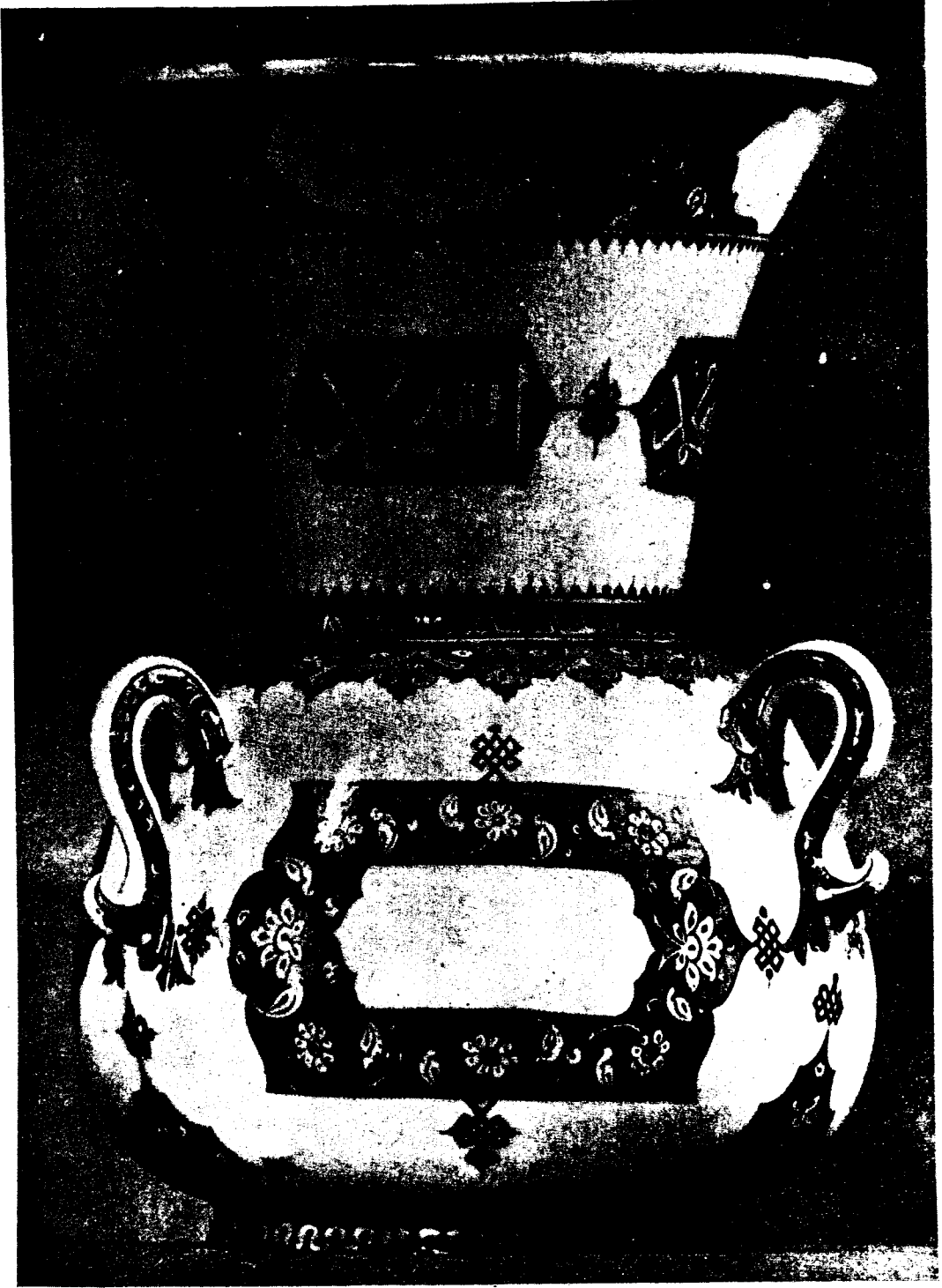
Bahçe Kapısı - İstanbul Fatih'te (Museum für Islamische Kunst) Osmanlı (XVI. Yüzyıl) altın sırma işlemeli at egeri.

Köln - San'at ve Etnoğrafya Müzesi (Kunstgewerbemuseum) 'da Osmanlı (XVI. Yüzyıl), İstanbul Piyale Paşa Camii'ne ait İznik işi çini pano

Batı Berlin - İslâm San'atları Müzesi
(Museum für Islamische Kunst - Berlin)
XIII. Yüzyıl bronz çiftbaşı Ejderli Kapı Tokmağı. (Cizre Ulucamii'ne ait)

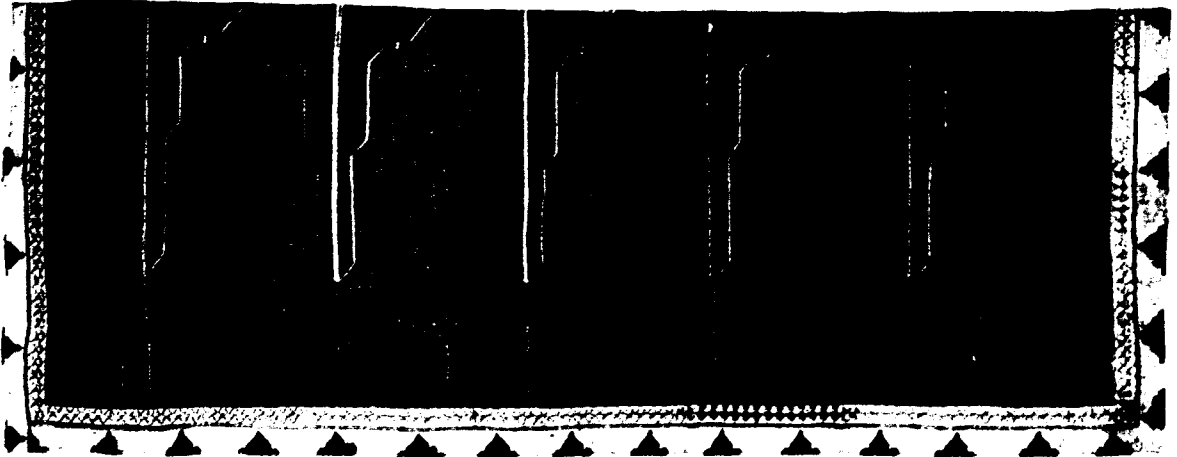
Batı Berlin - İslâm San'atları Müzesi
(Museum für Islamische Kunst - Berlin)
XVI. Yüzyıl Osmanlı Devri kandili (İznik işi)

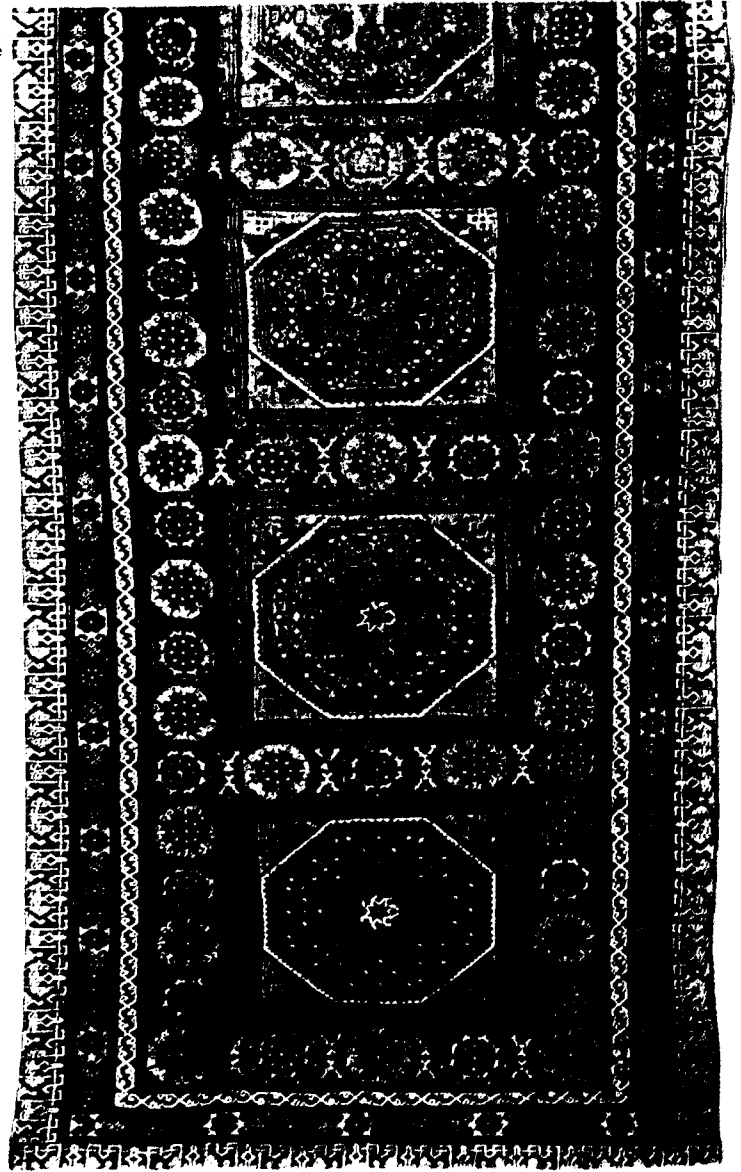

Batı Berlin İslâm San'atları Müzesi'nde sergilenen XVIII. Yüzyıl Gordes tipi halı seccâde (Eb'adi: 1.90 m x 1.39 m.)

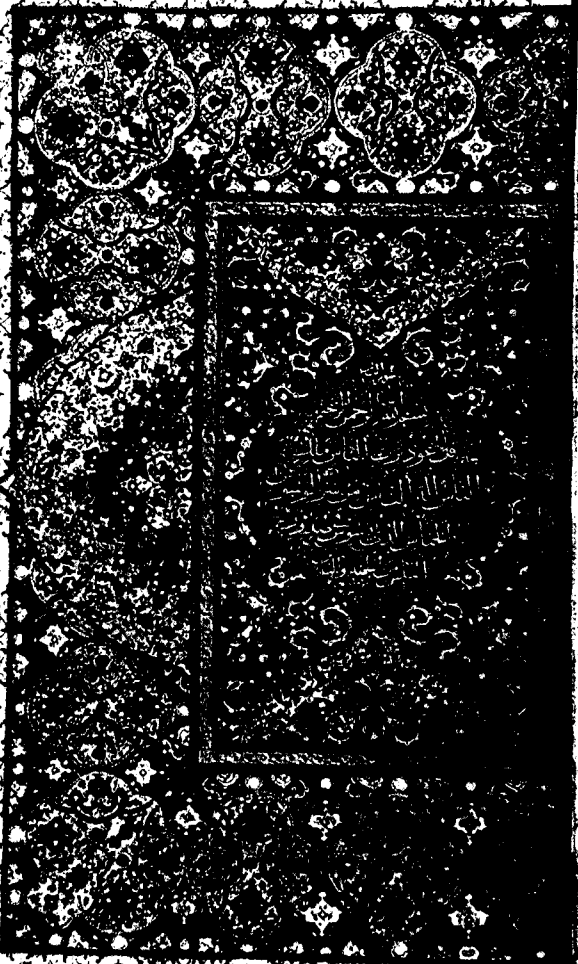
Batı Berlin İslâm San'atları Müzesi (Museum für Islamische Kunst) Osmanlı, XVIII. Yüzyıl, Gordes tipi halı seccâde.

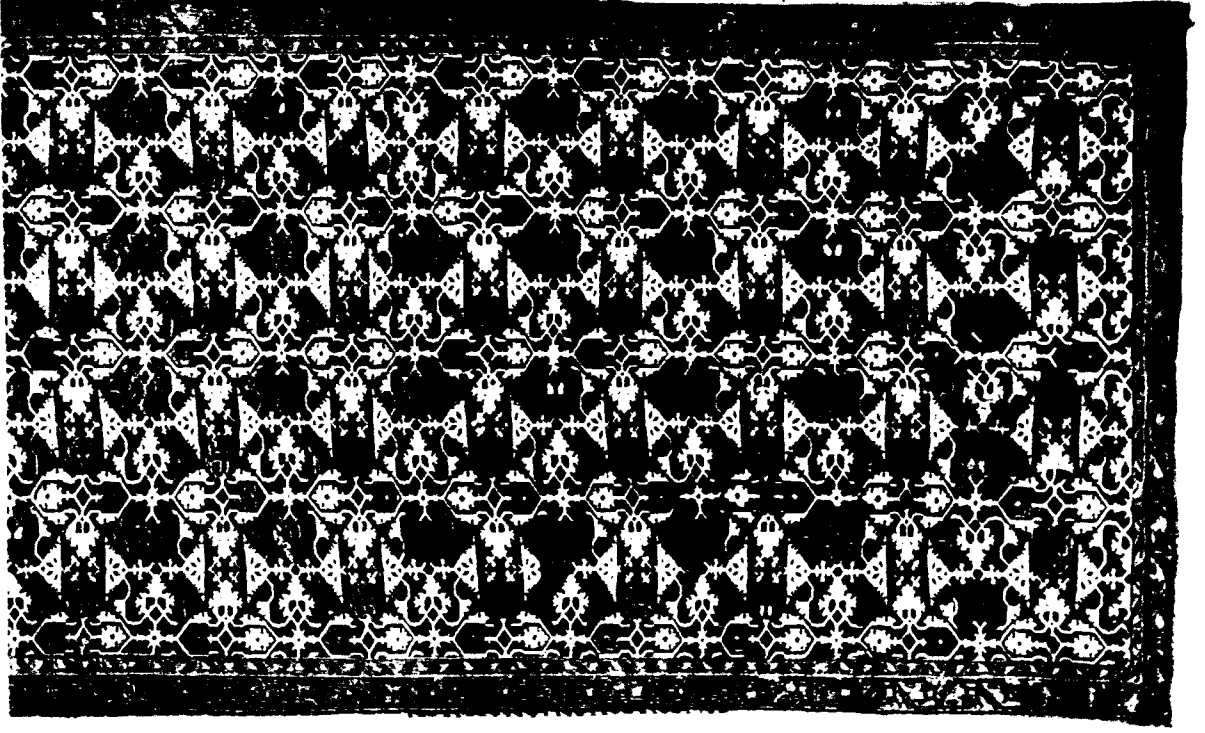

Batı Berlin
İslâm San'atları
Müzesi'nde
sergilenen 1700 tarihli
Uşak Halısı
(Eb'adı: 2,55 m. x 1,52 m.)

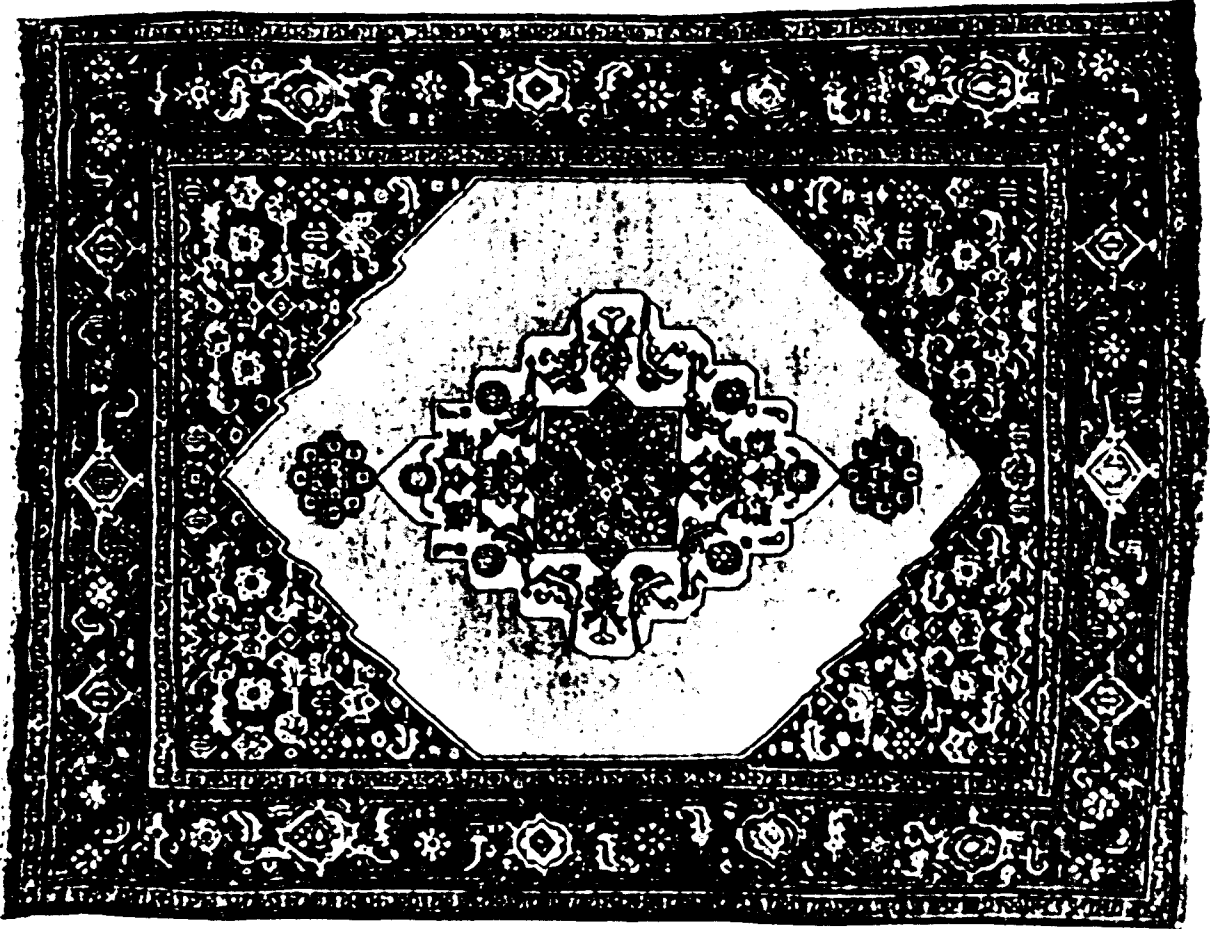

Batı Berlin
İslâm San'atları
Müzesi'nde
XVI. Yüzyıl
ortalarında
İstanbul'da
yazılmış tezhibli
Kur'an'ın son
sayfalarından biri
(Eb'adı: 51 cm. x 37 cm.)

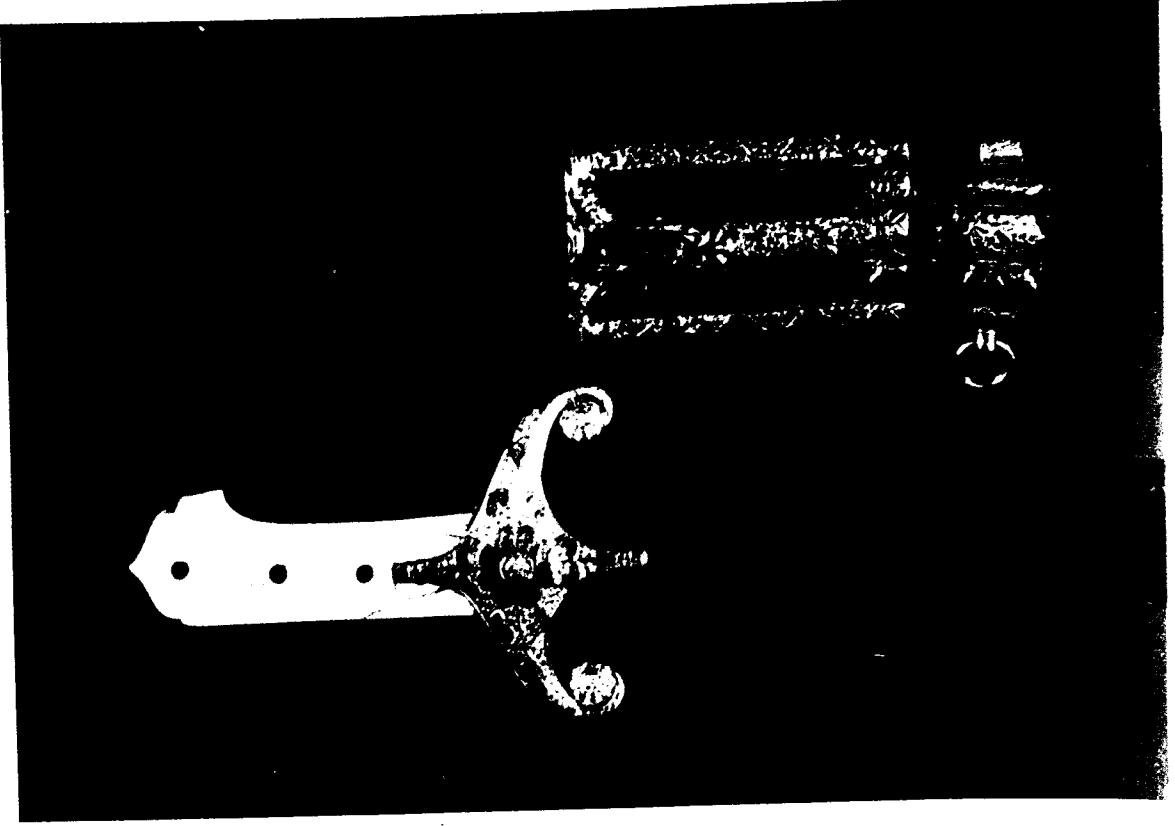

Bah. Berlin - İslam San'atları Müzesi
(Museum für Islamische Kunst)
Osmanlı XVII. Yüzyıl Uşak Halısı.

Bah. Berlin - İslam San'atları Müzesi
Osmanlı XVIII. Yüzyıl Uşak Halısı.
Osmanlı XVIII. Yüzyıl Uşak Halısı.
Osmanlı XVIII. Yüzyıl Uşak Halısı.

Ingolstadt - Bav yera
Askeri Müzesi
(Bayer. Armamuseum)
Osmanlı
(XVII. yüzyıl)
işlemeli tüfeng

Ingolstadt - Bav yera
Askeri Müzesi
(Bayer. Armamuseum)
Osmanlı
(XVII. Yüzyıl)
işlemeli
Türk Kılıcı

